List 25. Tečaj LVI.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 24. junija 1898.

Politiški oddelek.

Po praških slavnostih.

V zlati Pragi so se vršile te dni slavnosti zgodovinskega pomena, slavnosti, na katere je vsa Evropa gledala z zanimanjem, katere so nasprotnike slovanskih narodov do besnosti raztogotile, v slovanskem svetu, na vzhodu in na zapadu, pa našle tako oduševljen odmev, da je sovražnike slovanake misli prešinil strah in trepet.

Pol stoletja je minilo, kar se je v oni isti zlati slovanski Pragi, kjer so se zdaj sešli najodličnejši možje vseh slovanskih narodov, da časte spomin Frana Palackega, vršil prvi slovanski shod, ki je po vseh slovanskih deželah obudil idejo slovanske vzajemnosti. Windischgraetzovi dragonci so ta prvi slovanski shod razgnali, sedaj pa, na dan petdeset let po razstanku, so se zopet zbrali sinovi majke Slavije, da časte spomin predsednika prvega slovanskega shoda in da se dogovore o vodilnih idejah, po katerih hočejo uravnati svoje nadalnje postopanje, in o sredstvih, s katerim hočejo slovanskim narodom zagotoviti narodni napredek, narodno in gospodarsko srečo.

Lepe in pomenljive besede so se čule na tem shodu. Pred vsem je z navdušenjem in z najboljšimi upi na bodočnost navdalo vse udeležnike dejstvo, da so se v prijaznosti in v ljubezni sešli sinovi vseh slovanskih narodov, da so pustili doma vsa nesoglasja in so podredili posamična nasprotja veliki ideji slovanske solidarnosti. Drugo, kar je naredilo na vse nazočnike najglobokejši utis, je bilo ponosno povdarjanje solidarnosti vseh, v avstrijsko-ogerski monarhiji bivajočih slovanskih narodov s habsburško dinastijo, povdarjanje, da mora biti Avstrija ohranjena in zlasti da se mora ohraniti dinastija, jedina vez mej raznimi deželami in narodi, in prav iz duše je želeti, da bi se vladajoča dinastija z ljubeznijo in z zaupanjem oklenila slovanskih narodov in že vender naredila konec nečuvenim krivicam, ki se gode vedno zvestim, vedno požrtvovalnim narodom slovanskim. Naj prejasna dinastija nikdar ne pozabi, da so Slovani ustanovili to državo, da so Slovani zanjo in za dinastijo na nebrojnih bojiščih prelivali svojo kri in da mora ta država propasti, če žrtvuje slovanske narode Nemcem in Lahom.

Tretje, kar se je čulo in kar bode nekdaj pred sodnim stolom zgodovine močno padlo v tehtnico, je bila slovesna proklamacija, da se slovanski narode bore samo za svoje pravice, za ravnopravnost in jednakovrednost vseh, da nečejo nikomur storiti krivice. Da, to je največja vzpodbuda za vse slovanske narode, da so vsa njihova prizadevanja zasnovana na etični podlagi, da izražajo vseskoz moralno idejo, dočim so prizadevanja naših narodnih nasprotnikov krivična in nemoralna. Ker zahtevamo Slovani. nam gre po božjih in človeških postavah, izvira iz tistega naravnega prava, ki priznava vsakomur pravico do življenja, dočim so zahteve naših nasprotnikov zasnovane na principu, da gre moč pred pravico, na principu bestijalnosti.

Vzvišene so ideje, ki vodijo slovanske narode v njihovem velikem boji, kateri že davno ni več samo boj za malenkostna vprašanja, ampak boj mej Slovanstvom in Germanstvom, ali ni dovolj, da so Slovani te ideje zapisali na svojo zastavo, ni dovolj, da samo prisezajo na ideje pravice in resnice, na svete ideale svobode in bratoljublja, treba je tudi, da se jih vedno in povsod čvrsto drže, zlasti pa da zvesto služijo ideji slovanske vzajemnosti, mejsebojne zvestobe, katero so si prisegli pred podobo nesmrtnega Palackega.

V zlati slovanski Pragi so si novi slovanskih narodov si prisegli to zvestobo in prvi bodo imeli Čehi priliko, da dokažejo, je-li se je hočejo verno in nepremično držati. A tisti, katerim jo bodo imeli najprej dokazati, tisti, ki verujejo in trdno upajo, da jo dokažejo, tisti smo Slovenci.

Vlada vabi voditelje češkega naroda na spravna posvetovanja z voditelji nemškega naroda. Po vladnih intencijah naj se narodnostno vprašanje ne reši hkrati za celo državo, ampak samo za Češko, in naravno je, da so

s tem zadovoljni tudi Nemci, saj bi sicer dobili tudi tisti nekaj pravice, ki je sedaj nimajo nič, namreč Slovenci.

Nam Slovencem je popolnoma jasno: Ako pride mej Nemci in mej Čehi do sprave, ne da bi se uredile razmere na Slovenskem, potem smo mi Slovenci izgubljeni, potem nam ni pomoči in izgubljeni smo tekom tridesetih let, zakaj če se vrže vsa nemška moč na nas, mi pa nimamo nobenih zaveznikov, potem ni upanja, da se obranimo.

Ideja slovenske solidarnosti, bratoljubja in pravičnosti zahteva od Čehov, da pri prestoječih pogajanjih z Nemci vpoštevajo obupni položaj slovenskeda naroda, da z dejanji dokažejo, da so jim besede pri velikih in sijajnih slavnostih v Pragi prišle iz srca. V to pomozi Bog!

Politični pregled.

Državni zbor. — Poroča se, da hoče vlada preloženo zasedanje drž. zbora zaključiti, čim se končajo pogajanja kvotnih deputacij Uzroka ima za to dva Prvi je, da z zaključenjem zasedanja postanejo vsi podani predlogi neveljavni. Drž. zbor bi na jesen našel čisto mizo in bi mogel koj začeti razpravo o nagodbi. Po opravilniku imajo vladne predloge prednost pred vsemi drugimi. Ako bi bil grof Thun pred minolim zasedanjem prebral opravilnik drž. zbora, bi ne bila zbornica potratila drazega časa z brezplodnimi debatami, ampak bi bila rešila budgetni provizorij in vse druge predloge, tako da bi jih ne bilo treba uveljaviti po § 14. Drugi nagid, da se zaključi zasedanje, je ta, da hoče vlada odstraniti sedanje predsedstvo, ker želi, da bi v slučaju sprave mej Čehi in Nemci prišel v predsedstvo kak član manjšine.

§ 14. — Tekom prihodnjih dnij bode čitanje sicer malo zabavne „Wiener Zeitung" prav zanimivo. Vlada se namreč pripravlja, da uveljavi s pomočjo cesarskih naredb na podlagi § 14. osnovnih zakonov budgetni provizorij in več druzih zakonskih načrtov. Vlada bi rada najela tudi investicijsko posojilo, a tega ne more, ker trajnega obremenjenja države se ne more lotiti na svojo roko. Zdaj išče primerno formulo, kako najeti posojilo, ne da bi kršila ustavo. Tudi glede uveljavljenja novega davka na sladkor in oslajene izdelke se čujejo različna mnenja, vsled česar je umevno, da vlada veliko zanimanje, kateri zakoni se uveljavijo s § 14. in kateri ne.

Bližnja prihodnjost — je zagrnena z gosto meglo. Čujejo se pač najrazličnejše kombinacije, a v koliko so te kombinacije opravičene, tega ni možno uganiti Vse je pač odvisno od uspeha ali neuspeha dogovorov, katere misli vlada prouzročiti mej nemškimi in češkimi poslanci. Ti dogovori naj nadomeste jezikovni odsek, do čegar izvolitve še prišlo ni. Ako se Nemci in Čehi zjedinijo, potem hoče vlada preklicati tudi Gautscheve jezikovne naredbe in jih nadomestiti z drugimi, sestavljenimi v smislu sklenjenih dogovorov ali z jezikovnim zakonom. Kaj pa se zgodi, ako bi se Nemci spravnih konferenc ne udeležili ali če bi konference ostale brez vspeha, v tem so mnenja jako različna. Jedni trde, da bi se vlada potem popolnoma naslonilla na desnico in oktroirala drugo ustavo, oziroma drug volilni red za državni zbor, v krogih, katerim ni dosti za nacijonalno idejo, pač pa jim je pri srci blagor katoliške cerkve, se pa zatrjuje, da odstopi Thunovo ministerstvo čim se izjalove pogajanja z Nemci in da pride na krmilo tisti krščansko-socijalni princ Liechtenstein, kateri se je pri zadnji jezikovni razpravi brez ovinkov izrekel za nemški državni jezik. V nekaterih političnih krogih se govori, da bi slovenski katoliško-narodni poslanci bili zadovoljni s princem Liechtensteinom. Tudi mi bi bili ž njim zadovoljni, ako bi imeli garancij, da uveljavi ravnopravnost, a neverjetno se nam zdi, da bi kateri slovenski poslanec iz cerkvenopolitičnih nagibov hotel slovenski narod potisniti pod nož nemškemu drž jeziku princa Liechtensteina.

Revolte v Galiciji. — Zadnji teden so se v raznih okrajih zapadne Gališke primerile velike in krvave revolte, katerim je vlada samo s pomočjo vojaštva naredila konec. Ljudstvo je zlasti Žide napadalo, a revolte niso imele izključno židovskega značaja, ampak sploh protikapitalističen značaj. Izgredniki so požigali in plenili brezobzirno in premožnejši sloji so se s strahom opominjali revolucijskih let, ko so kmetje in delavci plenili gradove in pobijali šlahčiče. Za hip je vlada pač naredila red, toda če hoče mir in red zagotoviti, naj pred vsem zagotovi gališkemu kmetu človeško eksistenco, naj ga reši iz krempljev židovskih pijavk in brezvestnih šlahčičev in to čim prej, da ne bo prepozno.

Hrvatska. — Pred zagrebškim sodiščem se vršila zanimiva kazenska obravnava. Dr. Frank, vodja takozvanih čistih Starčevičijancev, je tožil bivšega poslanca Folnegovića, kateri je v Starčevičijanski stranki nekdaj igral veliko ulogo. Tožil ga je radi brošure, v kateri mu je Folnegović očital razne nemoralnosti. Kakor je take reči obžalovati v obče, zlasti vse osebnosti v političnem boju je vender dobro, da je prišlo do te razprave, da se vsaj enkrat pokaže, je-li vse to osnovano, kar se piše proti dr. Franku, ali ne. O dr. Franku se je čulo toli slabega, da je pač že treba, da se na kompetentnem mestu dožene in izkaže neskaljena resnica.

Ogerska. — V ogerski poslanski zbornici je pri razpravi o preosnovi konsumnih davkov posl. Polonyi trdil, da nekateri mestni zastopi ne polagajo vestnih in resničnih računov o pobranem konsumnem davku. Ministerski predsednik Banffy je na to Polonyiju očital perfidnost, Polonyi pa je dejal, da ima Ogerska dvomljivo čast, imeti ministerskega predsednika, čigar nesramnost presega samo njegova neumnost. Ker Banffy svojega očitanja ni preklical, da je Polonyi pozval na dvoboj. Ta pa se ni vršil, ker so sekundantje izjavili, da Banffy očitajoč Polonyiju perfidnost, ni Polonyija osebno razžalil.

Italija. — Ministerski predsednik Rudini je poslanski zbornici predložil v sklepanje celo vrsto predlog, nanašajočih se na socijalno in gospodarsko polje Predlogi pred vsem omenjujejo časništvo in društveno življenje. Z obsežnimi predlogi, s katerimi si hoče vlada pridobiti polno prostost v postopanji napram vsem, vladi neprijetnim elementom, je Rudini naletel v zbornici na odločen odpor. Ničmanj nego 28 različnih preminjevalnih predlogov se je podalo in predlagalo se je celo, naj se vladni program kratko malo zavrže. Rudini je uvidel, da njegovo vladanje ne more imetiprihodnjosti, in je podal ostavko.

Črnagora — Mnogo se bavi politiški svet s črnogorskim knezom, ki je povodom bivanja na Angleškem se nekako izrazil proti spojitvi Bosne in Hercegovine z Avstro-Ogersko in je reklamiral ti pokrajini kot k Črni gori spadajoči. — V zvezi s potovanjem kneza Nikolaja na Angleško razširja se tudi vest, da se črnogorski princ Danilo v kratkem poroči z neko angleško kneginjo. — Črni gori sosednji turški Albanci so jeli napadati Črnogorce, ki so se sicer junaško v bran postavili, a mnogoštevilnim napadalcem ne morejo biti kos. Bili so že prav krvavi boji. Turški Sultan, pozvan, naj skrbi za mir je baje sedaj poslal na črnogorsko mejo Edhem pašo z naročilom, naj kaznuje prouzročitelje nemirov ter v sporazumljenji s črnogorskim generalom Martinovičem poravna provzročeno škodo. Sultan je o tem obvestil kneza Nikolaja v zelo laskavem pismu.

Francija. — Ravno so se završile volitve v nemški državni zbor. Vseh poslancev šteje ta zastop 397 in od teh

je pri glavnih volitvah bilo definitivno izvoljenih 209 poslancev, v 188 okrajih pa pride do ožje volitve. Katoliški centrum je pri volitvah pridobil nekaj mandatov izgubili pa so Poljaki pet poslancev. Pri tako silnem zatiranji Poljakov je poslednje umevno. Socijalni demokratje so si pri glavnih volitvah ohranili dosedanje število mandatov Mnogo njihovih kandidatov pa pride v ožje volitve, pri kateri upajo na zmago. Nasprotniki socijalnih demokratov uvidijo prospevanje teh in pozivljejo vse stranske na delo proti njim.

Francija. — Prav so imeli oni, ki so trdili po završetku parlamentarnih volitev, da so te izpale neugodno za Melinejevo vlado in da bo ta morala odstopiti. Ko je Meline v zbornici razvijajoč program vlade povdarjal, da je ta strogo demokratičen in da se vlada more opirati le na desnico in ne na preveč revolucijonarno levico, je poslanec Ricard predlagal k temu izvajanju dostavek, da je zbornica voljna izvajati politiko demokratičnih preosnov, temelječih na zvezi republikancev in opirajoč se na izključno republikansko večino. Zbornica je ta proti Melinejevemu vladnemu programu naperjeni predlog vsprejela z večino 51 glasov. Ker je Meline uvidel, da nima zanesljive večine v zbornici, je podal ostavko. Novo ministerstvo se bode torej moralo odločno naslanjati na republikance.

Španjsko-amerikanska vojska — Na bojišču vse pri starem. Na Filipinih gospodarijo ustaši, ki zmagonosno prodirajo dalje. Sicer imajo Španjci dobro pozicijo, vender ni misliti na rešitev Filipinskih otokov za Španijo, ker se more reči, da so že zdaj popolnoma v rokah ustašev in Amerikancev. Glavno mesto Manila v kratkem kaputilira. Kakor hitro dojde Američanom pomoč z doma, se mora mesto udati. Ustaši sami itak nemorejo mesta vzeti, ker nimajo priprav. Pa tudi amerikanski poveljnik Dewey ne pripusti ustašem. da bi polno oblast zadobili na otokih, ker bi se potem Amerikanci nemogli nazvati zmagovalce Filipinskih otokov. Te dni pričakuje Dewey pomoči z doma in potem bo lahko dosegel zmago na celi črti. — Drugi oddelek španjskega brodovja pod poveljstvom Camera je odplul iz Kadiksa. Ne ve se, je li odrinil proti Filipinom, ali proti Kubi. Amerikanci morajo s svojo manipulacijo ob Kubi hiteti, da prej premagajo španjsko brodovje Cerverovo, nego dojde na pomoč Camera. Amerikanci pridno bombardujejo španjske utrdbe v luki Santjago, a ne dosegajo povoljnih vspehov. Tudi z izkrcavanjem pehote na suho ne gre gladko. Španjska posadka marljivo deluje proti Amerikancem. Vojni svet amerikanski je mnenja, da bo za izvršitev cele voje akcije na Kubi treba še 200.000 mož in predsednik Mac Kinley je mnenja, naj se pozove pod orožje še 100 000 prostovoljcev.

Obrtnija.

Omejena in neomejena zaveza naših posojilnic.

Spisal Ivan Lapajne.

Marsikomu se čudno zdi, da uživajo naše posojilnice toliko zaupanja. Komaj se ustanovi v kakoršnem kraji takov zavod, pa že razpolaga s precejšnjimi svotami, kakor smo imeli v zadnjem času to priliko opazovati pri nekaterih čisto novih posojilnicah na Gorenjskem z neomejeno zavezo. No, utegnil bi kdo reči, radi tega so imele te posojilnice veliko zaupanje, ker so ustanovljene brž z neomejeno zavezo. Dobro! A baš tudi na Gorenjskem že veliko let deluje posojilnica z omejeno zavezo, ki je uživala in še uživa tudi veliko zaupanja, tako da so se jej dale na razpolaganje velike svote hranilnih vlog. Iz tega sklepamo, da občinstvo gleda v obče le na to, kakošnim osebam je poverjen zavod, kako one gospodarijo z denarjem, kako ljudstvu vstrezajo itd. Temeljitega pojma o bivstvu in organizaciji teh zavodov ono nima in ga tudi imeti ne more. Vsaj se še izobraženim Slovencem pripeti, da v javnih listih napačno razlagajo zakon, ki govori o naših zadrugah in njih zavezi, katero prevzamejo udje nasproti zadrugam samim in nasproti občinstvu. Radi tega ne bode odveč, da razložimo kaj je „omejena“ in „neomejena zaveza“ naših posojilnic

Po § 2. zadružnega zakona od 9. aprila 1873. je v taki zadrugi pri ustanovitvi sprejeti v pravila, da so zadružniki „neomejeno“ ali „omejeno zavezani“. V prvem slučaji je vsak zsdružnik z vsem svojim imetkom nerazdelno zavezan za zadružne dolžnosti, a v drugem slučaji samo do neke določne, naprej ustanovljene vsota. Ta vsota je pri omejeni zavezi edino le delež, ki ga vloži. Ako zadruga slabo gospodari, v nevarnosti je ta delež. V slučaji konkurza ali likvidacije je zavezo pa v smislu § 76. ne samo s svojim deležem, temuč še z drugim, ravno tolikim zneskom. To torej niso nevarna določila za zadružnike pri posojilnicah z omejeno zavezan in seveda velja to za vse registrovane zadruge, osnovane po zadružnem zakonu.

Zato lehko kar brezskrbno pristopajo ljudje k takim posojilnicam, od katerih utegnejo na posodo dobiti, ne da bi se bili kot udje nevarno nasproti zadrugi zavezali. Vse drugače pa je to pri posojilnicah z „neomejeno zavezo“. Pri teh so zadružniki v smislu omenjenega § 2. in v smislu § 53. istega zakona z vsem svojim imetjem nerazdelno zavezani nasproti zadrugi. In to žalibog — vsled pomanjkljivosti v tej postavi — ne samo nasproti upnikom zadruge, kakor to dopušča § 72. zakona od 9. aprila 1873. Naj to v konkretnem slučaji razložimo. Posojilnica pride v konkurs. Da se ugodi upnikom, hranilničarjem in izposojevalcem, izterjajo se najprvo izposojeni denarji. Ako tako dobljene svote ne zadostujejo, seže se na rezervni fond. Ako še ta ne zadostuje, poberejo se deleži. Ako teh dosta ni, doplačati morajo posamezni udje. Na ta način se počasi vsi upniki potolažijo. Ali kdor izmed upnikov nima potrpežljivosti, temu omenjeni § 72. dovoljuje, da sme zgrabiti še med tem postopanjem samostojno zadružnike za to, kar je pri svojih terjatvah izgubil. Tako je razumeti zadružni zakon, in ne ravno nasprotno, kakor smo čitali ne davno v „Primorskem listu“ kjer se je sicer zadružni zakon drugače pravilno tolmačil. Da je ta § hiba v zadružnem zakonu, to je obče priznano, ker je to delalo veliko neprilik že osebam, katere so bile udje pri posoiilnicah, ki so bile prišle v konkurs, in ker je to delalo veliko neprijetnost dotičnim sodnijam. Temu pa hoče v okom priti novi zadružni zakon, čegar načrt ima vlada že dve leti pripravljen. Ta načrt izključuje to neposredno zavezo zadružnikov nasproti upnikom kakoršne-koli zadruge.

Razloček, prevelik razloček med omejeno in neomejeno zavezo pa ostane še tudi po bodoči novi postavi.

*

V Slovencih imamo obe vrsti posojilnic. V novejšem času snujemo le posojiloice z „neomejeno zavezo“, katerih smo se po začetku zeló branili. Prišli smo torej iz ekstrem v ekstrem. To sicer tudi pri Čehih opazujemo. Vendar oni imajo še tretjo vrsto posojilnic, ki je nekako gledé zaveze na sredi med našima vrstama. To so posojilnice z omejeno zavezo, pri katerih se pa udje kar od kraja zavezati morajo, da garantujejo z 2—, 4—, 5—, 10 ali 20 kratnim zneskom svojega deleža. To je pa že precej veliko garancijo. Recimo, zadruga ima 500 členov. Deleži so po 50 gld. in garancijo je 20kratni delež. Tako posojilnico ima torej v slučaji konkursa za pol milijona deležev, ker je dovolj garancije.

Nov deželni hipotečni zavod.

Pod tem naslovom priobčila je Oesterreich-ungarische Sparkassen-Zeitung, znan strokovni list, nastopno notico: Vsled zaključka dalmatinskega sabora z dne 11. februarja 1898. prične Zemljišno-Veresijski zavod Kraljevine Dalmacije s 1. julijom 1898. svoje delovanje.

Ravnateljem zavoda imenovan je gospod August Endlicher, koji je pričel svoje delovanje v kreditni stroki kot tajnik hranilnice tržke občine Hainfeld na Dolenjem Avstrijskem in si je v svoji domovini, v Kranjski, kjer je uredil štiri mestne hranilnice (v Ljubljani, Novem mestu, Kranji in Radovljici,) od katerih je bila zadnja vsled njegove inicijative ustanovljena, in več posojilnic, pridobil glas dobrega organisatorja v tej stroki. — V zadnjem času je tudi več posojilnic na Kranjskem in v Spodnjem Štajerju vsled naročila „Zveze slovenskih posojilnic“ v Celji natančno revidoval in si pridobil tem povodom priznanje ne le prizadetih zadrug, toda tudi Zvezinega načelstva.

Novi ravnatelj zavoda toraj ni novinec v kreditni stroki in daje potrebno garancijo za prosperiranje. Podjetje, katero se mora z ozirom na financijelne razmere dalmatinske srečno imenovati.

Okolnost, da izkažeti obe v Dalmaciji, v Zadru, in v Dubrovniku obstoječi hranilnici (Monte di pietá ed unita cassa di risparmio) koncem 1895. vlog skupno 183.000 gld. je najboljši dokaz, da v pokrajini razpoložljiva sredstva nikakor ne zadoščajo potrebi hipotekarnega zaupa, da je treba toraj v to vrho iskati kapitala izvan pokrajine, za katerega kakor znano hranilnice nimajo atrakcijske moči, katero pa sijajno izvršujejo deželne hipotečne banke.

Okolnost, da je Dalmaciji nasproti kapital nalagajočih nekoliko reserviran, je zadostno paralizirana s tem, da je obrestna mera za založnice (zastavne listine) določena na $4^1/_2$% in s tem, da je dalmatinski sabor določil, da prevzame zavod nasproti posestnikom založnic rentni davek od kuponov nase, in ne bodemo se varali, ako prognostikujemo, da se bodo te nove založnice, katere se bodejo kotovale na Dunajski in na Tržaški borzi, in katere se bodo z ozirom na amortizacijsko dobo posojil v 40 letih lahko prodajale za kurz toliko nad pari, da bode zavodu mogoče, prevzemati jih od dolžnikov al pari. Pač bode obrestna mera za hipoteke, katera je enaka oni za založnice, določeni na $4^1/_2$%, ker bodo morali dolžniki plačevati tudi še $^1/_4$% doprinosa za režijo, presezala ne le ono drugih deželnih hipotekarnih zavodov toda tudi povprečno tostranlitvanskih hranilnic, katera je že l. 1895. padla na 4·072%. Ali hranilnice v Dalmaciji niso hipotečnega zaupa prav nič deležni, kreditni zavodi v pokrajini in izvan iste pa skoro nič gojili in prepuščen je bil isti skoro izključno zasebnim kapitalistom, ti pa so vedeli to okolnost prav dobro izkoriščati s tem da so obrestno mero kar le mogoče napenjali, tako da 12 do 20%, obresti v zemljišni knjigi niso redke in $7^3/_4$ milijona hipotekarnega dolga obrestuje se v Dalmaciji povprek više ko z 8%. Dokazano je toraj, da v Dalmaciji lihvarstvo skoro prav tako caete kakor v Galiciji. Zavod bode toraj, ako tudi le kako tretjino sedanjih hipotekarnih dolgov prevzame, pripomogel, da prištedijo posestniki v pokrajini okoli $^1/_4$ milijona goldinarjev na leto na obrestih, kateri iznos pa ni samo neposredno kot prišteden velicega, toda radi tega še večjega pomena za deželo, ker je ž njim posredno spojene zvišanje rente in ž njim tudi zvišanje vrednosti posestev. — Naravno bode pa sedaj vsled znižane obrestne mere marsikateri posestnik dosedaj neobremenega posestva, ki ga radi visokih obresti ni hotel obremeniti, to ugodno priliko porabil in vsled cenejega utegne se marsikatero obrtno ali industrijalno podjetje v kronovini razviti.

Želimo toraj novemu zavodu dober razvoj.

Kmetijstvo.

Grozdni sukač.

Mrčes, kateremu gre pač največja pozornost, ki je že čestokrat prouzročil veliko škodo, je grozdni sukač, o katerem piše priznan strokovnjak mej drugim to le:

Ker je spomladi deževno vreme jako ugodno za razvoj raznih boleznij, kakor tudi za pojav raznoličnih škodljivcev, vidimo, da se prikaže tudi ta mrčes o neugodnem vremenu v veliko večji množini. Letos se je ta silna nadloga poprijela najboljših, najplemenitejših trtnih vrst.

Ta mrčes pa ne škoduje le s tem, da zmanjša množino trtnega proizvoda, ampak za kar ga moramo prištevati največjim škodljivcem vinoreje — on more uničiti ves letni pridelek, ako se od tega mrčesa pokvarjeno grozdje zmeša z dobrim.

Iz prezimujočih bub drugega rodu grozdnega sukača se razvijejo metuljčki, katere opazimo včasih proti koncu meseca aprila, navadno pa začetkom majnika. Ta, kacih 7 do 8 mm. dolgi metuljček je na sprednjem delu kril rujavkasto bel ali pa rumenkasto rujav, medtem ko ima po sredi svinčenosiv pas. Zadnja krila so svetlo rujave barve in so pri samcih svetlejši kot pri samicah; kratke, nitkaste, kljunčkasto naprej strleče tipalnice kakor tudi truplo je slamnato rumene barve.

Ko nastane mrak, začno letati okrog ter roje tako celo noč, zjutraj pa sedejo na trtne liste, kjer bivajo skriti celi dan. Samica leže na nežno trtne mladike 30 do 40 belih, malih, svetlih jajčec ter izbere najraje bujno rastoče in rano poganjajoče trtne vrste, kjer najde gosenica pozneje največ hrane. To rojenje metuljčkov traja še celi mesec maj. Pričetkom junija — tu in tam tudi že koncem maja — namreč 15 ali 16 dnij potem, ko je samica leglja jajčica, izleze že prvi rod gosenic. Te so — ako so popolnoma razvite — okoli 12 mm. dolge, Spočetka so bele barve, ki pa pozneje prehaja v svetlorudečkasto Glava je črna, na hrbtu imajo rudečo progo, na strani kakor tudi na zadnjem delu telesa, pa čop dlakic. Gosenice. katerim so cveti ugodna hrana, zapredejo nekaj, drug pri drugem stoječih cvetov, s čimer uničijo navadno tudi take cvetove, ki niso bili razjedeni od lakomnih požrešnih gosenic. Gosenice se razvijejo tem hitreje, čim lepše je vreme. O deževju pa zastane nekoliko njih razvoj, in posledica je, da je njih škodljivo delo veliko večje. Koncem cvetenja so gosenice, ki so se medtem nekolikokrat prelevile, navadno že popolnoma razvite. Ako so se pa zbog slabega vremena prepočasi razvijale, to je, da niso še popolnoma razvite koncem cvetenja trt, ne prizanesejo niti mladim razvijajočim se jagodam ter se hranijo s temi. Večji del gosenic je pa popolnoma razvit pred koncem cvetenja ter se zabubi v cvetje, zapredši zdrave in pa že uničene cvetne dele, medtem ko se ostali del pozneje šele razvitih gosenic zabubi na trtnih listih blizu grozdov.

Deset do štirinajst dnij je minolo od zabubanja in že vidimo letati metuljčke drugega rodu, katerih število je seveda veliko večje od onega prvega rodu. To se vrši navadno zadnje dnij meseca junija ali pričetkom meseca julija — izjemoma so jih opazlli tudi že okoli 20. junija. Samice ležejo sedaj svoja, s trdo žlegasto tvarino zatrta jajčeca na grozdiče same in izberejo posebno one, kjer so jagode prav gosto nasajene. Po nekoliko tednih, koncem julija ali pričetkom avgusta, izlezejo gosenice drugega rodu, ki se zarijejo v jagode in se ž njimi živijo. Ker so te gosenice izredno lakomne, uniči lahko ena sama več grozdnih jagod. Naravno je, da začno take, od gosenic razjedene jagode gniti in to tem brže, čim neugodnejše je vreme. V mnogih slučajih zadošča, da so le nekatere jagode razjedene in uničen je celi grozd.

Razni zvedenci trde, da se gozdni sukač razven trt poprijema tudi drugih rastlin, bršljana, rumenega drena, kozje pogačice itd., ter se hrani sprva z njihovimi cveti, pozneje pa z jagodami, a to vprašanje ni še do cela dognano.

Kar se dostaje uničevanja tega škodljivega mrčesa, naj bo samo to-le omenjeno:

Kakor vedno, so tudi v tem slučaju psskusili z raznimi sredstvi. Izmed mnogih je omeniti posebno tiste, kateri obetajo največji uspeh.

Sredstvo, katero so poskusili že v raznih krajih, je, da love metuljčke. To se vrši tako, da se nosi poleg trt z lepivom zastrte, luknjičaste, pihalom podobne lesene pločice, ki so pritrjene na drevesu in prišedši k trsju, se vsakokrat udari s palico, vsled česar se splašijo tam mirno sedeči mutuljčki ter se vlove na lepljivih lesenih pločicah. Ker se metulji vsled dremotnosti rano zjutraj in deloma tudi zvečer zelo leni, jih je na ta način prav lahko ugonobiti, če ne vse, vsaj deloma, ponavljaje to početje nekoliko časa vsak dan prav rano v jutro. A omenjam posebno, da se mora vršiti ta način uničevanja takoj o prvem pojavu metuljčkov, zakaj čim bolj so taisti razviti, tim večji in krepkejši je njihov polet, ki meri včasih kacih 30 m.. ne da bi se pri tem odpočili.

Za pokončevanje gosenic prvega rodu priporočajo med drugimi zlasti to-le sredstvo: Napravi se 5% razstopino navadnega zelenega mila v vodi, kateri se potem doda $1^1/_2$% mrčesnega praška. Vse se dobro pomeša in s tem škropi goseničina gnezda. Dober uspeh je pričakovati le tedaj, ako je mrčesni prašek pristen in če se je škropilo pravilno. Ta način je sicer prav dober, a tvarine za to so predrage, da bi se mogel povsod upotrebiti.

Izvrstna in splošno uvedena metoda je, da se preišče vse trte oziroma cvete ter da se stisne gosenice v njihovih gnezdih z dvema prstoma. Zelo preporočilen način je tudi ta, da se ugonobi drugi gosenični rod. Z uničevanjem gosenic na že razvitih jagodah je začeti prve dni meseca avgusta. Vrši se s tem, da odrežemo razjedene jagode s škarjami in je uničimo. To delo se sicer lahko opravi o trgatvi, a tedaj je itak že premalo rok na razpolaganje.

Vinogradnikom je toplo prlporočati, da se lotijo dela. Uničevanje grozdnega sukača jim prineso obilo koristi.

Poučni in zabavni del.

Tolstoj in njegova dela.

(Sestavil F. Juvančič.)

(Dalje.)

Lev Nikolajevič Tolstoj je bil takrat še pod uplivom svojih idej o popolnjevanji človeških sposobnostij ter povsodi kaže, kako visoko ceni naravno prostost. Kazak Lukaška ded Jeroška, krasotica Marjanka pridobe si vse simpatije Oleninove. Lukaška vzbuja s svojo silo in pogumnostjo zavist v mladem moskovskem človeku, šaljivi pijanec Jeroška postane mu v kratkem s svojimi posebnimi nazori o svetu zanimiv tip, Marjanki pa pripada glavno mesto v mislih, ki so preporodile Olenina. Ona je mirna, odkrita takorekoč samosvoja. Oleninu zdela se je čista, nepristopna, velika. Sprva priljubila se mu je, kakor se mu je priljubila krasota gorâ in neba, pozneje čutil je, da so nazori o tej krasoti postali neobhodni v njegovem ži-

vljenji. Čuvstvo, katero ga je navdajalo, ni bilo niti otožnost vsled samotnosti, niti želja po ženi, ljubezen, kojo sem čutil, pravi, ni bila niti platonska niti bedasta. Treba je bilo le, da sem jo videl. slišal, vedel, da je ona blizu in bil sem ne srečen — toda miren. Toda ona ni mogla razumeti duševnih teženj Oleninovih. „Ako bi mogel postati jaz kazak Lukaška, da bi kral črede, pil čihir, prepeval pesni, pobijal ljudi ter pijan lazil na njeno okno brez misli na to, kdo sem jaz in čemu sem? — potem bilo bi to druga stvar, takrat bi morda mogla razumeti drug drugega, takrat bi mogel biti jaz srečen“.

Pri vsem tem premišljevanji vznemirjala je Olenina misel, kakó je treba živeti, da si srečen in zakaj on ni bil srečen uže prej takó kakor sedaj, ko gleda žensko v onej prvobitnej krasoti, v katerej je morala priti prva ženska iz rok svojega stvarnika, sedaj, ko živi s prirodo, ko se ž njo zabava ter razgovarja. „Kako sem bil nesrečen preje, kakó sem premišljal in izpremišljal ter ne našel nikdar druzega, nego stud in gorje! In sedaj — kaj mi je še treba do sreče?“ In v jednem teh trenotij odkril se mu je nov svet. Sreča, dejal je, sreča mora obstajati v tem, da živiš za druge, To je jasno. Človeku je prirojena potrebnost sreče; sreča mu je brez dvojbe potrebna. Toda ako želiš zadostiti potrebnosti po egoistični poti, ako iščeš za se bogastva, slave, prijetnega življenja, pripeti se ti lahko, da je tvoj trud zamán. To želje torej ne morejo biti prave, a potrebnost sreče ni neprava. Kakim željam pa moreš zadostiti brez ozira na vnanje zapreke? Kakim? Ljubezni in zatajevanju.“ In nova zvezda zasejala je v njegovi duši.

Nobene reči menda Olenin ni višje cenil, nego da se je o tem uveril. Toda prišla je ljubezen do Marjanke in vse to je izginilo. Prišla je krasota ter v prah razdjala vse to notranje delo življenja. Samozatajevanje, vse to je smešnost — neumnost. Vse to je ponov, pribežališče pred zasluženo nesrečo, rešitev od zavisti nasproti tuji sreči. Živeti za druge, delati, dobro! Čemu, če je v duši moji le jedna ljubezen do sebe, in jedna želja — ljubiti njo ter živeti z njenim življenjem. Očividno bilo je nedostatno oprostiti se navad za to, da bi se preporodil. Le ako bi svojo naravo zamenjal, mogel bi se Olenin osvoboditi od egoizma ter zliti se s prvobitno prirodo. In junak povesti ostavi kazaško selo s potrtim srcem ter pusti Marjanko Lukaški. Tolstoj potoval je v zapadno Evropo. „Dotika z raznovrstnimi ljudmi, učenjaki itd. — piše — vtrdila me je še bólj v prepričanji o pravilnosti mojega popolnjevanja, saj sem našel pri vsih njih skoro isto vero, Pri njih nastopa ta vera v oni občni obliki, katero ima pri večini izobraženih ljudij naše dobe, kateri jo zovejo „napredek“. Takrat zdelo se mi je, da se s to besedo nekaj izraža. Takrat nisem še razumel, da, ako odgovorim na vsakdanje vprašanje; kako naj živim, da bo bolje, s tem: živi, kakor zahteva napredek, odgovarjam v prav taistem smislu kakor človek, katerega veter v čolnu podi čez valove, kateri odgovori „nekam nas nese“ ako se mu pojavi jedino vprašanje zanj: kam naj se držim. Takrat tega nisem opazil. Le včasih uprlo se je čuvstvo samo — ne razum — proti tej prazni veri, ki je dandanes takó v navadi in s katero skušajo ljudje prikrivati svoje brezumno življenje.

To čuvstvo izraža se jasno v spisih Nehljudovih potnih spominov. Poraža ga osobito egoizem, napisan na praporu civilizacije.

Potujoči pevec-berač v njegovem spisu „Luzern“ prosi ljudstvo darov, a nikdo mu ne da ničesa, nekteri se mu celo smejejo. Nehljudov se jezi na lorde, ki se niti ne ozró po prosečem pevcu, jezi se na lakeje, ki se rogajo revežu, kateri je po naključji zašel v gosposko gostilno, slednjič pa se jezi še nabolj na slabost lastnega uma, ki se vmešava v rešitev večno dvigajočega se, brezkončnega oceana dobrega in zla, odnošajev in protivnostij. „Zakaj ti ljudje, ki v svojih palačah, mitingih in društvih goreče skrbé za življenje Kitajcev v Indiji, za razširjevanja kristijanstva in omike v Afriki, za napravo društev v zboljšanje vsega človeštva, zakaj ti ljudje nimajo v prsih najnavadnejšega čuvstva, ki naj ga ima človek proti človeku. Ni li morebiti uže izginilo to čuvstvo, ali ni zavzela njegovega mesta uže ničevost, častihlepnost in koristoljublje? Razume se, da so ostala vsa ta nasprotja nerazrešena Tolstojevemu junaku. Nehote jel je misliti pri zvokih kitare neznatnega pevca in njegovega glasú, da morebiti niti nima prav, da se jezi na bogate lorde ter da obžaluje pevca, kajti kdo vé, „je-li v dušah vsih teh bogatih ljudij toliko neskrbne, krotke radosti, življenja iz soglasja sè svetom, kolikor v duši pevca-berača. Kakor berač v „Luzernu“, takó neznaten pred ljudmi je tudi genijalni goslar „Albert“, ki je srečen v svojem prepričanji, da je najboljši in najsrečnejši človek na svetu. Bogati Delesov vzame ga k sebi, da bi ga odvadil strastnega pijančevanja, kateremu je bil vdan. Pri Delesovu imel je vsega dosti — toda zdelo se mu je, da je bil prej vendar bolj srečen, ko je bil sam, prost in ubožen.

Tudi v drugih povestih razjašnjuje L. N. Tolstoj, da smoter, imeti samega sebe za boljšega in srečnejšega, nego te imajo drugi ljudje, more napolniti vsa bitja človeka, ki je na videz izgubljen, nepoboljšljiv ni pokvarjen. Ta motiv izraža pisatelj popolnoma jasno ter ga umetniški obdeluje v „Polikuški“. Takó zvali so kmeta v hiši neke, ne posebno bistrovidne, toda dobrodušne posestnice. Polikej zapravil si je bil uže davno dobro ime v selu. On je pijanec, potepuh, a ob jednem s tem dober človek, nesrečen, kakor sam pravi. Vsa vas je proti njemu, vsi ga sovražijo. Po nekem drznem činu pokliče posestnica Polikeja k sebi ter ga dovede do tega, da ji s solzami v očeh obljubi, da se poboljša. Sedem mesecev drži besedo, in posest-

nica, ki je ž njim jako zadovoljna, pošlje ga nekoč, da bi se prepričala, je li popolnoma pošten in dober, v mesto po večjo vsoto denarja. Polikuška veseli se srčno, da mu gospá toliko zaupa ter naglo vozi, da bi čem preje izvršil nalogo. Na poti nazaj po nesreči zgubi pismo z denarjem, kar pa opazi šele, ko je uže skoro domá Takoj se vrne ter noč in dan išče v lesu. Gospá sama in vsi se uže bojé za njegovo poštenje. Slednjič se vrne domov ter pravi svojej ženi, da je denar uže nesel gospej. Ko pošlje ta ponj, gre ta namestu njej pod streho ter se obesi. „Iljič se je končal“ kriči sosedka, ki prva to ugleda. Žena Polikuške, ki je s tem času baš kopala otroka, pusti ga v strahu, teče ven — in otrok se utopi. Akulina pri groznem pogledu na mrtvega moža in mrtvo dete zblazni. V tem pa prinese neki kmet, ki je našel na potu ves denar, istega v vas nazaj. Scene iz Polikuške, vse njegovo potovanje, čuvstvo moške časti, ki se je probudilo v njem, prerojenje nravno izgubljenega človeka, njegov obup pri izgubitvi denarja, vse to slika pisatelj tako živo in naravno, da čitatelj nehote čuti in trpi z junakom dramatične te novele. —

Dramatičen zdi se nam tudi položaj junaka v povesti „Metelj“. Tu ni smrti. Tu so poetiški izvedeni težki trenutki človeškega bitja; strah pred poginom — brez vsake pomoči sredi snežne pustinje. Slika meteli, ko je vse na okolu belo, svetlo, snežno in nepremično, ko se ne vidi ne stolpa, ne bivališča, ničesa živega, ko počasi otrpljajo udje, trenutki, v kojih stopa smrt pred oči, vse to zbuja ti celo vrsto čuvstev. Opis burnih sanj pojme se občudovanja vredne poezije.

V Rusiji primeri se marsikomu, da pride v tak položaj v zimskem času. Toda velika je razlika med dobrodušno ironijo ruskega jemščika in tragičnim obupom izobraženega človeka v jednakem položaju.

Razlika ta kaže se še bolj vidno v povesti „Tri smrti“. Bogata gospa, jemščik in drevó umirajo razno. Prva, ki ima vsega dosti, ki je davno uže pripravljena po cerkvenem obredu na smrt, trpi najbolj. Jemščik s čuvstvom pravega miru in vdanosti zapušča kot, ki je potreben onim, ki ostanejo še med živimi. Drevó umira še bolj prostó, njegov pogin pripomore le k temu, da se prirodna krasota še lepše pojavi in sosedna drevesa so hvaležna, da so dobila prostor širiti košate svoje veje dalje.

Zanimivo je, da Tolstoj prav v povesti „Tri smrti“ jasno pové, kdo po njegovem mnenji bolje ume smisel življenja in smrti. Uže tu se čuti, da ta smisel razume le ona množina trudečih se ljudij, „ki delajo ter na sebi nosijo svoje in naše življenje“.

V resnici spremlja smrt gospé strah in obup. Smrt, nerazrešena v svoji tajnosti, kaže se umirajočej in vsim prisotnim kot neizbežno zlo, v očeh jetičnega jemščika pa in njegovih tovarišev prinaša smrt, mir in pokoj. Kdo je srečnejši? Kdo bolje razume smisel smrti iz življenja?

Kot sin svojega kroga, bil je Tolstoj takrat tudi nezadovoljen z življenjem, toda on je v onem času zelo trudil oprostiti se te nezadovoljnosti. Premišljeval je rodbinsko življenje in zdelo se mu je bi bilo to jedino sredstvo doseči ta smoter. V tem oziru je jako zanimiv njegov prvi romen Rodbinska sreča. Tu delujeta osobito dve osebi. Glavna zadača romanu je, preiskovati razvoj čuvstva ljubezni isto po svojem prevratu v družabnost, ob jednem pa dokazati, se li da misliti sreča moža in žene pod temi pogoji in v čem da se ista predstavljati.

Sergij Mihajlovič, varuh Maše, junakinje romana, skrbi začetkom očetovski za svojo gojenko. v kateri se vsled tega vzbudi čuvstvo hvaležnosti, ki preide polagoma v željo pogostokrat videti se ž njim ter željo ugajati mu. Dalje javlja se želja ohraniti te odnošaje. Varuh ima trideset let ter je časten mož, ki je prepričan o tem, da je v življenji jedino nekaljeno veselje živeti za druge. Dalje vidimo, kako se vedno bolj in bolj ujemajo misli in čuvstva Maše in varuha, kakó ona pri vsakej misli o svojej bodočnosti misli nanj. Toda Maša ni videla še niti ljudij niti življenja. V njeno srce prešel je polagoma vsled upliva Sergija Mihajloviča nanjo ter vsled mladostnih uzorov nazor poslednjega o sreči živeti za druzega. Z neopisno srečo privoli v zakon s Sergijem Mihajlovičem. Uzor njegove sreče bil je v tem času vzvišen. Tiho rodbinsko življenje na deželi, z večno ljubeznijo druzega k drugemu, z zmožnostjo delati dobro ljudem, trud, kateri donaša korist, potem počitek po delu, knjige, godba — te je bila sreča, najvišja sreča, kojo si je on mislil in Maša je popolnem soglašala ž njim.

(Dalje sledi.)

Novice.

— **Odlikovanje.** Presvitli cesar je podelil dvornemu svetniku in namestniku dež predsednika g. Aleksandru Schemerlu vitežki križ Leopoldovega reda.

— **Presvitli knez in škof dr. Jeglič** je obiskal minoli teden tudi obe tukajšnji bolnici, garnizijsko in deželno. Predstojništvi bolnic sta pri vstopu najprijazneje pozdravili visokega gosta, ki je z vidnim zanimanjem si natančno ogledal vse prostore in tolažilno nagovarjal bolnike.

— **Birma in kanonično obiskanje v ljubljanski škofiji.** Presvitli knez in škof bo delil zakrament sv. birme 3. julija v Begunjah na Gorenjskem, 5 julija v Lešah, 6. julija v Mošnjah, 10. julija v Novem Mestu, 31. julija v Tržiču, 16. avgusta na Dobrovi pri Kropi, 17. avgusta v Kamni Gorici. V Kranju, Predosljih, v Velesovem in v nekaterih drugih župnijah kranjske dekanije bo birmovanje meseca oktobra.

— **Nove maše** bodo imeli v naši škofiji letos naslednji bogoslovci: iz četrtega leta: Ažman Andrej 31. julija v Kropi; Berlan E. Ant. 31. julija v Ljubljani v cerkvi presvetega Srca Jezusovega; Čemažar Frančišek 24. julija v

Ljubljani pri sv. Jakobu; Hartman Josip 31. julija v Stari Loki; Janc Ivan 24. julija v Ljubljani pri sv. Petru; Knific Ivan 31. julija v Smledniku; Knol Adolf 24. julija v Ljubljani pri čč. oo. frančiškanih; Lovretič Jakob 7. avgusta v Starem Trgu pri Poljanah; Podobnik Alojzij 31. julija v Zatičini; Zore Iv. Ev. 31. julija v Trebelnem. Iz tretjega leta: Abram Anton 31. julija v Košani; Brajec J 24 julija v Ljubljani pri čč. gg. uršulinkah; Bukowitz Henrik 24 julija pri čč. gg. uršulinkah; Kleindienst Jakob 7. avgusta na Brezjah; Koritnik Anton 31. julija v Polhovem Gradcu; Petrič Ivan 15. avgusta v Cerkljah pri Kranju; Potokar Josip 7. avgusta v Zatičini; Ratajec Anton 7. avgusta na Bučki; Watzl Frančišek 31. julija v Ljubljani pri čč gg. uršulinkah; Zore Anton 31. julija v Sp. Tuhinju; Žust Jakob 31. julija v Štangi — P. Aleksander Vavpotič iz reda sv. Frančiška 24. julija v Ljubljani pri čč. oo frančiškanih.

— **Pri sv. Petru v Ljubljani** vršilo se je dne 19. junija slovesno blagoslovljenje novega velikega altarja. Presvitlega knezoškofa, ki je prišel blagoslovit altar, so šentpeterski župljani najslovesneje vsprejeli. Vse predmestje je bilo v zastavah in ob cerkvi so bili postavljeni slavoloki z napisi in vitki maji odičeni z zastavami in prepreženi z venci.

— **Palackega stoletnica**. Velikanske se morajo zvati slavnosti, s katerimi so minole dni Čehi proslavili 100letni rojstni spomin svojega velikana Frančiška Palackega. Pridružil se je Čehom pri tem slavju ves slovanski svet in zastopniki vseh slovanskih narodov so bili navzoči v Pragi pri spominski slavnosti prezaslužnega slovanskega moža. Tudi Slovenci smo bili častno zastopani. Tem povodom so se zbrali v Pragi tudi slovanski novinarji, da se dogovore o solidarnem delovanji na časnikarskem polju Temu shodu je predsedoval ljubljanski župan gosp. Iv. Hribar. Uredništvo našega lista je telegrafskim potom iskreno pozdravilo zbrane slovanske novinarje.

— **Koseskega stoletnica** Dne 12. septembra t. l. bo 100 let, kar se je rodil v Spod. Kosezah pri Moravčah slovenski pesnik Ivan Vesel-Koseski. Sešel se je v namen proslave tega 100letnega praznika posebni odbor, ki priredi dne 14. avgusta t. l. lepo slavnost v Kosezah.

— **Lovci pred cesarjem**. Udanostne manifestacije povodom cesarskega jubileja udeležilo se bode 4000 lovcev. Iz kranjske je oglašenih 84 udeležencev.

— **Narodna slavnost v Sežani** ne bo 26. t. m. ampak dne 3. julija t. l. Slavnost obeta biti velikanska, ker se je narodna društva mnogobrojno udeleže.

— **Slovensko trgovsko pevsko društvo** priredi dne 9. julija na vrtu „Narodnega doma“ koncert.

— **Okrajno društvo poslovodij**, strokovnih nadzornikov in v svrho rednega dolovanja v večjih podjetjih. tovarnah in pri stavbarstvu, nameščenih strokovno izobraženih uslužbencev prve splošne avstr. zaveze na Dunaji, snuje se v Ljubljani. Namen društvu je organizacija doslej skoro popolnoma osamljenih delovodij raznih kategorij, kateri imajo pretežavno nalogo, zadovoljevati tako delodajalca s kolikor možno vspešnim delovanjem in pa dandanes vzgledno organizovanim delojemalcem s previdnim in modrim ravnanjem vcepljati veselje do dela in zanimanje za prospeh podjetja. Društvo bode v neposredni zvezi s splošno zavezo na Dunaju ter bode svojim članom preskrbovalo brezplačno posredovanje pri iskanji službe, pravovarstvo pri nezgodah in prepirih, podporo v raznih slučajih, prispevke ob smrti, strokovno izobrazbo, podporo vdovam in sirotam ter bode podpiralo v službi ostarele in onemogle člane. V kratkem vršil se bode ustanovni občni zbor, h kateremu so povabljeni vsi zavedni poslovodje, da se pouče natančno o namerah snujočega se društva in v obilnem številu zglasijo svoj pristop. Dan in kraj zborovanja naznanil se bode pravočasno.

— **Slovensko zidarsko in tesarsko društvo v Ljubljani** blagoslovilo bode novo zzstavo dne 14. avgusta t. l,

— **Dramatična šola za** one, ki bi se hoteli posvetiti slovenskemu gledališču, se otvori dne 1. julija. Poučeval bode režiser gosp. Inemann brezplačno.

— **Naša gimnazija** slavi letos 50letnico. V teku svojega obstanka so se ti učni zavodi močno razširili. L. 1848. je bilo na Sp. Avstrijskem 9 gimnazij sedaj 28, na Zg. Avstrijskem 2, sedaj 5, na Solnograškem 2, sedaj 2, na Štajarskem 4, sedaj 8, na Koroškem 2, sedaj 3, na Kranjskem 2, sedaj 5, na Primorskem 4, sedaj 5, na Tirolskem 8, sedaj 11, na Češkem 21, sedaj 56, na Moravskem 7, sedaj 24, v Galiciji 13, sedaj 30, v Šleziji 3, sedaj 7, v Bukovini 1. sedaj 4, v Dalmaciji 3, sedaj 5 gimnazij

— **Šole** Ustmeni zrelostni izpiti se pričnо na realki dne 30 junija, na višji gimnaziji dne 8 julija Na realki in slovenski nižji gimnaziji se konča šolsko leto dne 15. julija, na višji gimnaziji dne 7. julija in na učiteljišči dne 2. julija. Zrelostni izpiti na učiteljišči se pričnо dne 4 julija.

— **Državna podpora**. Poljedelsko ministerstvo je dovolilo spodnjelogaški občini 300 gld. državne podpore za ustanovitev sadjarske šole, ter je obljubilo 200 gld. prispevka za l. 1899. Tudi deželni odbor bo podpiral to šolo

— **Draginjska doklada drž. uradnikom**. Državni uradniki v Ljubljani dobe letos namesto 40% draginjske doklade le 20% doklado in to vsled tega, ker se v kratkem regulirajo plače.

— **Obletnico bosenske okupacije l 1878** bodo Koroški udeleženci slovesno praznovali v Celovcu dne 13. 14. in 15 avgusta t. l.

— **Pariška razstava**. Kranjski tiskovni odsek za pariško razstavo je izvolil svojim načelnikom g. dr. Iv. Tavčarja.

— **Bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem Mestu** Dograjeno je novo poslopje za bolnišnico v dolenjski metropoli in slovesno blegoslovljenje se vrši dne 9. julija. Blagoslovljenje izvrši sam presvitli knezoškof dr. Jeglič in mu prisostvuje tudi gosp. dež predsednik baron Hein.

— **Umrl je** v Rajhenburgu na Sp. Štajarskem bivši dež. poslanec, ces svetnik Jos. Jerman c. kr. okr. komisar v p. Ponesrečil se je pri vožnji ob slabem vremenu in se poškodoval tako, da je moral umreti.

— **Pogreša se** pečarski mojster Fran Uran iz Ljubljane. Odšel je dne 14 junija od doma in ne ve se kam.

— **Streljanje zoper točo** vpeljujejo vedno bolj na Spodnjem Štajarskem. V vinogradih v Slov Bistrici se je to zadnje dve leti dobro obneslo. Tudi na Dolenjskem so se poprijeli tega streljanja. Da bi le res odganjalo pogubonosno točo.

— **Vreme**. Veliko deževje minolega tedna je napravilo po raznih krajih mnogo škode. Mej dežjem je ponekod divjal vihar, padala toča in po višjih krajih je snežilo. Pridelki so mnogo trpeli Nastale povodnji so tudi prizadjale znatno škodo na travnikih, njivah in potih. Ob železniških tirih je bilo več usadov.

— **Zakupni razglas**. Zaradi zagotovljenja predmetov: sena, slame, drv, premoga in kvoksa za l. 1898/99 se bodo vršile zakupne obravnave na oskrbovalnih postajah v Gradcu 11., v Mariboru 8., v Ljubljani 4., v Celovcu 14., v Pulju 1. julija, v Trstu 30. in v Gorici 28. junija t l. Zaradi zagotovljenja kruha in ovsa do konec decembra 1898 se bodo pa vršile zakupne obravnava pri vojaških oskrbovalnih magacinih v Gradcu 11., v Mariboru 8. in v Celovcu 14. julija t. l. Ponudbe se morajo vposlati najpozneje do 10. ure dopoludne dotičnega dne. Natančni pogoji se lahko pogledajo pri vojaških oskrbovalnih magacinih. Zakupni razglas, obsezajoč podatke glede množine dobavljajočih predmetov, splošni in špecijalni pogoji in ponudbeni formular, se lahko vpogleda tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— **Nesreča** se je dogodila dne 15. junija popoludne v nekem kamenolomu nad sv. Ivanom pri Trstu, kjer so delali štirje delavci, med njimi Andrej Mlač, 28 let star. Lomili so na znožju kamenoloma kamen. Ko je zapazil 37letni Anton Milkovič, da se je začel premikati kamen, katerega so ravno lomili, dal je dotično znamenje za pozor. Troje delavcev odmaknilo se je na levo Mlač pa je odskočil na desno Isti hip se je zvalil in padel z vso močjo na tla tudi 70—80 stotov težki kamen in o nesreča, padel je ravno na reveža Mlača. Sodrugi njegovi skušali so mu odpomoči, ali ves njihov trud je bil brezuspešen. Seveda je bilo njegovo truplo koj vse stlačeno tako, da ga ni bilo več spoznati, in on je zdihnil že za par minut dušo.

— **Življenje dal, da reši življenje** Iz Istre poročajo o naslednjem plemenitem činu nekega berača. Zelo utrujen se je vsedel dne 13 junija ob cesti pred Volosko 66letni berač Ivan Fiala. Komaj je sedel, pritekli sti mimo njega dve deklici bledi kot stena in klicajoči na pomoč. Kaj se je zgodilo? Za deklicama skakal je razključeno strupen gad in je bil njima že skoro za petami. Blagi starček, videvši v kakej nevarnosti sti nedolžni bitji, ni premišljeval kaj naj stori, nego planil je z mladeniško hitrostjo kvišku in pograbil z levo roko gada, ki ga je pa, ovivši se mu okolu roke, pičil tako hudo, da je moral spustiti takoj kačo, sam pa se je zgrudil v hudih bolečinah na tla. Gad se je zopet spustil za deklicama ali ti dve sti bili že daleč dovolj, da ju ni mogel več ujeti. Starčku je med tem grozno otekla roka in prsi. Prenešen potem v bolnišnico umrl je že čez par ur v groznih bolečinah. Njegove zadnje besede so bile: „Moje življenje je bilo itak brezpomembno. Od kar živim, bil sem vedno nesrečen: storil sem vsaj to, da sem rešil vsaj dvoje otrok gotove smrti“.

— **Svetovni sestanek časnikarjev** se bode vršil letos dne 26. septembra v Lissaboni, kakor je sklenil centralni urad časnikarskege društva dne 15. junija v Heidelbergu. Na sestanku se bodo razpravljala važna vprašanja glede brzojavnega tarifa, ustanovitve posredovalnega urada za dopisnike, literarne lastnine, internacijonalnega razsodišča in več drugih zanimivih točk.

— **Nesreča vsled utrganja oblaka** V Belapolanki v južni Sibiriji zgodila se je velika nesreča. Utrgal se je oblak in nastali so hipoma celi potoki, ki so drvili s tako silo, da so porušili več hiš in izruli mnogo tudi močnih dreves. Utonilo je 5 žensk in 4 otroci. Ob enem se je vsula grozna toča, ki je vničila popolnoma vso setev.

— **Največji dobrotnik na svetu** je baje ameriški milijonar John Rockefeller. Njegovi letni dohodki znašajo 40 milijonov kron. Tovarnar Rockefeller da $^1/_5$ svojih dohodkov v dobrodelne namene. Tekom zadnjih 20 let je izdal baje več kakor 100 milijonov kron; njegove dobrodelne ustanove prinašajo vsako uro — 1000 kron, torej 8,760 000 kron na leto. Vseučilišču v Čikagu je podaril 24 milijonov kron. Ta izjema mej bogatini živi jako priprosto in vedno pridno dela.

— **Koliko velja Amerikance vojna?** Listi poročajo, da so Amerikanci za vojsko meseca maja izdali 47,173 000 dolarjev, vplačalo pa se je samo 28,130 686 dolarjev, nastal je tedaj deficit 19,000.000 dolarjev. Največji del izdanega denarja porabil se je za vojni oddelek, namreč 17,000 000 dolarjev, za penzije 12,000.000 dolarjev in 8,795.000 dolarjev za mornarico. Samo v vojnem oddelku so jeden dan izplačali 4,105.000 dolarjev. Večina te svote spada na železnične stroške premikajočih vojaških krdel za Manilo. Tako malo je gotovine v državnem zakladu, da so 8,000.000 dolarjev izplačali v zlatu. Rezerva v zlatu znaša sedaj samo še 173 milijonov dolarjev.

— **Bankerot žitnega špekulanta**. Amerikanski špekulant Josip Leiter, kateri je sestavil meščansko zvezo ameriških žitnih trgovcev in provzročil sedanjo draginje žita ne samo v Ameriki in Evropi ampak po celem svetu, kateri je še 1. junija napravil iz svojih transakcij deset milijonov dolarjev larjev dobička je bankerotiral. Niso ga strmoglavili špekulantje, saj so bili vsi kapitalisti v njegovem taboru, ni ga strmoglavilo občinstvo, ampak strmoglavila ga je priroda sama. Začetkom marca je bilo v Ameriki 150 milijonov bushelov žita na razpolaganje, a ker je letos pričakovati tako letino, kakoršne v Ameriki še nikdar ni bilo, jela je cena žita rapidno padati vzlic Leiterjevim prizadevanjem in to je Leiterja prisilila k likvidaciji, ki je napravila pravi krah.

— **Strela udarila v cerkev** Iz Prage se poroča, da je v Bambergi udarila na sv. Rešnjega telesa strela v cerkev, ko so se ravno ljudje od procesije zatekli v njo pred hudo uro. Strela je težko ranila šest veterancev in štiri otroke, jednega veterana je strela ubila. Zmešnjava in strah je bil velik mej ljudmi. Mnogo se jih je poškodovalo, ko so bežali na prosto. — V mestu Koscielce na Gališkem je udarila strela v cerkev med službo božjo. Zvonik se je vžgal. V cerkvi je strela ubila 5 ljudij, 25 pa težko ranila.

— **Koliko je stalo Španjsko odkritje Amerike?** Za časa ko je Kolumbus odkril Ameriko je bil na Španjskem v prometu neki srebrni denar z imenom maravedli. Neki nemški učenjak je dognal, da je eden tedanji maravedi vreden $2^1/_2$ vinarja. Glasom starih španjskih spisov je pa stala prva Kolumbova ekspedicija, ustoječa iz treh ladij, 1,040.000 maraved; potemtakem je odkritje Amerike veljalo 29.184 mark.

— **Umrl** je dne 18 t m na Dunaji po dolgi, hudi bolezni v 68. letu c. in kr polkovnik v pokoji Jovan Braun, nekdaj poveljnik našega domačega pešpolka št. 17., pri katerem je rajnik prebil vso dobo svojega vojaškega službovanja in kateremu je bil udan z dušo in telesom. Pogreb je bil dne 20. t. m. ob 2 uri popoludne. Naj v miru počiva!

Loterijske srečke

Lincu dne 18. junija t. l.: 49, 18, 3 85, 25.
V Trstu dne 18. junija t. l.: 38, 9, 83, 64, 21.
V Pragi dne 22 junija t. l.: 76, 21, 37, 29, 27.

Razpošiljava sukna samo zasebnikom.

En odrezek 3·10 *m* dolg zadostno za 1 moško obleko stane samo

gld.	3·10	iz dobre	pristne ovčje volne
»	4·80	» »	
»	7·50	» fine	
»	8·70	» »	
»	10·50	» finejše	
»	12·40	» angleške	
»	13·95	» grebenčaste	

En odrezek za črno salonsko obleko fl. 10·—

Blago za vrhnje sukne od 3 gld. 25 kr. meter in višje; loden v mičnih barvah 1 odrezek 6 gld. — 1 odrezek 9 gld. 95 kr. — peruvien in dosking, blago za državne in železniške uradni.e in sodnijske talarje, najfinejše grebenčasto in ševejot blago, kakor blago za finančne in žandarmerijske uniforme itd., razpošilja po tovarniških cenah kot reelno in solidno dobro znana

sukno-tovarniška zaloga

Kiesel-Amhof v Brnu.

Vzorce pošlje zastonj in poštnine prosto. Pošiljatve po vzorcih.

Pozor! P. n. občinstvo se opozori, da se blago veliko ceneje dobi, ako se **naravnost** od nas naroči, kakor pa pri prekupcih. Tvrdka **Kiesel-Amhof v Brnu** razpošilja vsako blago po **pravih tovarniških cenah** brez prebitka katerega rabata. (12)

Tržne cene.

V Ljubljani dne 28 maja 1898. Pšenica gld. 13.— kr. rž gld. 9.— kr., ječmen gld. 8.— kr., oves gld. 8 50 kr. ajda gld. 10.— kr., proso gld. 7.— kr., turšica gld. 6 70 kr. leča gld. 13.— kr., grah gld. 13.— kr., fižol gld. 12 — kr Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Pravi trpotčev sok je jedino oni, kateri se pripravlja v lekarni k Zrinjskemu, H Brodjovin, Zagreb, Zrinjskega trg štev. 20.

Trpotčev sok nepresežno deluje pri vsih prehlajenjah dušnih organov, ter je najboljše sredstvo za prsni katar, kašelj, prsobol, hripavost in vratobol. Tudi zastarani kašelj se s tem zdravilom v najkrajšem času da odpraviti; bolniki dobijo tek za jelo, lahko spijo in na ta način hitro okrevajo. — Izmed mnogih zahval spominjam tukaj samo ono: (25) (7—6)

»Velecenjeni gospod lekarnik!

Pošljite mi še tri steklenice Vašega izvrstno delujočega trpotčevega soka; potrebujem jih za moje znance. Jaz sem od dveh steklenic od neznosnega kašlja popolnoma ozdravel. Hvala Vam. Priporočil bodem ta zdravilni sok vsim prsobolnim. S poštovanjem. — Rudolf Ausim. Na Dunaji, 20. marca 1897.

Pazi naj se toraj, da je na vsaki steklenici varstvena znamka t. j. slika bana Nikole Zrinjskega, kajti oni samo je pravi trpotčev sok, kateri to varstveno znamko nosi. — Cena steklenici s točnim opisom je 75 kr. — Razpošilja se vsaki dan s pošto na vsa mesta in sicer proti predplačilu (priračunavši 20 kr. za zamotek) ali pa po poštnem povzetju. — Ceniki raznovrstnih domačih preskušenih zdravil razpošiljajo se na zahtevo zastonj in poštnine prosto. Lekarna k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg štev. 20.

Pravi trpotčev sok iz lekarne »k Zrinjskemu« v Zagrebu, dobiva se tukaj v Ljubljani v deželni lekarni pri Mariji pomagaj Milana Leusteka, Resljeva cesta št. 1.

Važno za kmetijstvo!

je:

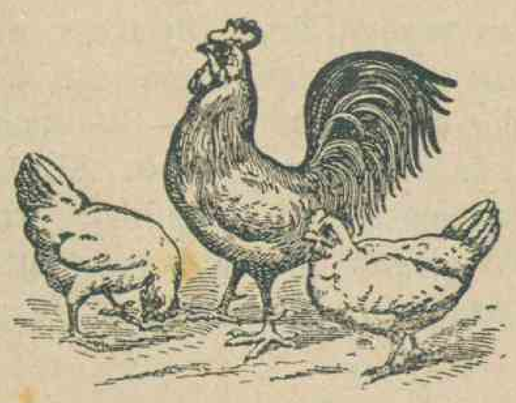

Redilna štupa za kuretino,

edino koristna za kokoši, purane, race in gosi. Pospešuje rast mesa in maščobe, kakor tudi množi valjenje jajec. 1 zavoj z navodilom 25 kr. 5 zavojev samo 1 gld.

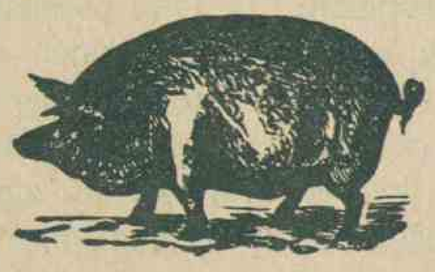

Redilna štupa za prasiče.

Najboljše varstveno in dijetetično redilno sredstvo za prašiče. 1 zavoj z rabilnim navodilom 25 kr., 5 zavojev samo 1 gld.

Redilna štupa za živino,

za konje, rogato živino in ovce i. t. d.

Skoro vže **40 let z najboljšim vspehom** malo da ne po vseh hlevih v rabi, ako živina **ne mara jesti,** dalje zboljšuje **mleko.** Zavoj z rabilnim navodom 50 kr., 5 zavojev samo 2 gld.

Vsa ta našteta sredstva se dobijo: (44 – 3)

v apoteki Trnkócz-ya v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Kuverte s firmo

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Le **50 kr.** za **4** srečkanja.

Jutri srečkanje.

Glavni dobitek

1krat 100.000 kron, 4krat 25.000 kron,

v gotovini 20% odbitka.

Jubilejske-razstavne srečke à **50** kr.

I. srečkanje: 25. junija 1898.
II. srečkanje: 6. avgusta 1898.
III. srečkanje: 15. septembra 1898.
IV. srečkanje: 22. oktobra 1898.

Priporoča **J. C. Mayer,** menjalnica v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Avgust Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.